

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 111/08-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. apríla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., F., zastúpeného advokátkou Mgr. V. H., L., vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14 Co 217/07 z 25. septembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. januára 2008 faxom a 8. januára 2008 poštou doručená sťažnosť M. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 14 Co 217/07 z 25. septembra 2007.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že žalobou podanou Okresnému súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) sa navrhovatelia domáhali uloženia povinnosti sťažovateľovi odstrániť časť stavby, ktorej základy podľa jeho tvrdenia sú na jeho pozemku.

Okresný súd rozsudkom č. k. 9 C 186/04-157 z 23. apríla 2007 uložil sťažovateľovi *„odstrániť časť stavby pozostávajúcu z oplechovanej dosky, vrátane prekryvajúceho plechu strechy - presah cca 4 - 5 cm vo výške cca 250 - 300 mm a hrúbke 20 mm, pripevnenej po celej dĺžke k pomúrnici uloženej na obvodovom múre prístavby postavenej na KN parc. č. ... zapísanej na LV č. ... kat. úz. F., Správa katastra L. vo vlastníctve sťažovateľa, ktorá prečnieva nad pozemok navrhovateľov (...), KN parc. č. ... zast. plochy a nádvoria o výmere 324 m² zapísanej na LV č. ... kat. úz. F. v tejto prečnievajúcej časti, v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku“.*

Rozsudok prvostupňového súdu napadol sťažovateľ odvolaním, pretože ho považoval za nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov.

Podľa sťažovateľa *„Okresný súd vôbec nevykonal dokazovanie na zistenie, či vôbec dochádza k presahu stavby nad susedný pozemok a či neomietnutý múr tvorí hranicu pozemku, ale tieto skutočnosti v odôvodnení uvádza ako preukázané fakty a dokonca výrok rozsudku formuluje nepresne a podľa názoru sťažovateľa nevykonateľné, že tento má odstrániť presahujúcu časť stavby. Znalkyňa z odboru stavebníctvo sa nemôže kvalifikovane vyjadriť k priebehu hraníc pozemkov a tiež k okolnosti, ktorú namietal sťažovateľ, že pokiaľ je oplechovaná doska priamo na hranici pozemku jej šírka 4 až 5 cm nie je presahom, ale sa nachádza v rámci povolenej odchýlky pri presnosti merania.“*

Okresný súd poskytol ochranu údajne ohrozenému vlastníckemu právu navrhovateľov a to napriek tomu, že zo záverov znaleckého dokazovania vyplynulo, že navrhovateľom zakončením prístavby doskou zo strany odporcu (sťažovateľa) žiadna škoda nevznikla a na druhej strane, ale odstránenie tejto dosky závažným spôsobom zasiahne do vlastníckeho práva sťažovateľa - poškodí mu statiku stavby a stavbu celkove znehodnotí. Na odstránenie stavby tak, aby nedošlo k jej poškodeniu by sťažovateľ musel vynaložiť 88.680,- Sk.

Okresný súd svoje závery odôvodnil v podstate len tým, že odporca začal stavať bez stavebného povolenia.

S vysloveným právnym prvostupňového súdu sa stotožnil i Krajský súd v Banskej Bystrici, ktorý napadnuté rozhodnutie v zásade potvrdil. (...)

Krajský súd pri posudzovaní zásahu do vlastníckeho práva navrhovateľov nevychádzal zo skutočnosti, že sa jedná o susediace nehnuteľnosti a teda v súdnej veci sa nejedná len o vlastnícke práva navrhovateľov, ale aj o vlastnícke práva odporcu.

Rozhodnutie krajského súdu dôsledne nerešpektuje ústavné princípy rovnosti vlastníckeho práva a zákazu diskriminácie vyjadrené v článku 20 Ústavy Slovenskej republiky, pretože závažnosť zásahu do vlastníckeho práva navrhovateľov je v zjavnom nepomere k závažnosti zásahu do vlastníckeho práva sťažovateľa, ku ktorému došlo rozhodnutím súdu.

Z vykonaného dokazovania vyplynulo len to, že oplechovaná doska je naozaj pripevnená na pomúrnicu neomietnutého múru, ktorý stojí medzi pozemkami odporcu a navrhovateľov a mal by tvoriť hranicu pozemkov (čo však nebolo preukázané) a to, že jej odstránením sa stavba sťažovateľa znehodnotí, alebo tento vynaloží 88.680,- Sk na jej záchranu a tiež to, že existencia tejto stavby nepredstavuje pre navrhovateľov žiadnu škodu. Napriek tomu krajský súd rozporne a bez akejkoľvek opory vo vykonanom dokazovaní konštatuje, že existencia oplechovanej dosky predstavuje vznik nebezpečenstva škody u navrhovateľov, a to bez náležitého odôvodnenia, prečo sa rovnako ako prvostupňový súd v tejto otázke odchýlil od záverov znaleckého dokazovania.

Rozsudok je diskrimináciou sťažovateľa na úkor druhého vlastníka susediacej nehnuteľnosti, pretože mu ukladá povinnosti spôsobujúce mu závažnú majetkovú ujmu na ochranu vlastníckeho práva, ktorého porušenie nebolo preukázané a tiež na ochranu druhého vlastníka pred škodou, ktorej vznik vlastne nehrozí.

Takto vlastnícke práva sťažovateľa a navrhovateľov nemajú rovnaký obsah a nepoživajú rovnakú ochranu.

Rozpornosť rozsudku s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p. je porušením povinnosti všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia. V tejto okolnosti sťažovateľ vidí porušenie svojho práva na spravodlivú súdnu ochranu garantovaného článkom 46 ods. 1 Ústavy SR a článkom 6 ods. 1 Dohovoru postupom krajského súdu, ktorý sa týmito ústavnými princípmi pri rozhodovaní o podanom odvolaní neriadil.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici číslo 14 Co/217/2007 - 180 zo dňa 25. 09. 2007 bolo porušené právo sťažovateľa garantované článkom Článkom 20 odsek 1 Ústavy SR a Dodatkovým Protokolom číslo 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článkom 46 ods. 1 a článkom 6 ods. 1 Dohovoru

- rozhodol o zrušení Rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici číslo 14 Co/217/2007 - 180 zo dňa 25. 09. 2007 a o vrátení veci tomuto súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie

- o povinnosti nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastupovania v súlade s vyhláškou číslo 655/2004 Z. z. v platnom znení, ktoré sú v čase podania sťažnosti vo výške 6.732,- Sk (2 úkony právnej služby - prevzatie a príprava, vyhotovenie sťažnosti vo výške 1/6 výpočtového základu pre rok 2008, v sume 3.176,- Sk a k úkonu prislúchajúcemu režijnému paušálu vo výške 1/100 výpočtového základu, v sume 190,- Sk).“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Podľa judikatúry ústavného súdu dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je absencia príčinnej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05, II. ÚS 272/06).

Podstata námietok sťažovateľa týkajúca sa porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v jeho nesúhlase s rozhodnutím krajského súdu, ktorý podľa jeho názoru nepostupoval podľa znaleckého posudku a vôbec sa nevysporiadal s jeho námietkami vznesenými v odvolaní.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, I. ÚS 276/06). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

Z citovanej judikatúry teda vyplýva, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

Krajský súd v napádanom rozsudku okrem iného uviedol:

«Po uzavretí kúpnej zmluvy začal s prístavbou a stavebnými úpravami rodinného domu bez toho, aby požiadal príslušný stavebný úrad o stavebné povolenie. Žiadosť o dodatočné povolenie stavby „Prístavba a rekonštrukcia rodinného domu F.“, podal až dňa 26. 02. 2003. Konanie o dodatočné povolenie stavby nie je doteraz skončené, pretože Obec F. prerušila konanie rozhodnutím zo dňa 09. 08. 2004 a uložila odporcom povinnosť v lehote 30 dní od doručenia rozhodnutia podať na príslušnom súde návrh na odstránenie časti dodatočne povolovanej stavby. V konaní okresný súd vykonal aj ohliadku miesta samého za súčinnosti znalkyne Ing. J. D. a na základe vykonaného dokazovania tiež výsluchom účastníkov dospel k záveru, že návrh navrhovateľov, ktorým sa domáhajú ochrany vlastníckeho práva podľa § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka je dôvodný. Okresný súd mal za preukázané, že odporca neoprávnene zasiahol do ich vlastníckeho práva, keď bez ich súhlasu postavil oplechovanú dosku nad nehnuteľnosť, ktorá sa nachádza v ich výlučnom vlastníctve. Zásah je neoprávnený z toho dôvodu, že prístavba bola postavená bez stavebného povolenia. (...)

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie odporca a žiadal ho zmeniť tak, že návrh navrhovateľov bude v celom rozsahu zamietnutý (...). Poukazoval predovšetkým na to, že výrok rozsudku okresného súdu, kde mu bola uložená povinnosť odstrániť časť stavby pozostávajúcej z oplechovanej dosky vrátane prekrývajúceho plechu strechy - presah cca 4

-5 cm vo výške 250 - 300 mm a hrúbke 20 mm pripevnenej po celej dĺžke k pomúrnickej uložennej na obvodovom múre prístavby, ktorá prečnieva nad pozemok navrhovateľov, v tejto prečnievajúcej časti je nevykonateľný.

Na ohliadke súd zistil, že plech sa nachádza vo výške 2,5 až 3 m nad zemou, je zakončením strechy, čo vyplýva aj z priloženej fotodokumentácie, i keď chybný číselný údaj o výške, kde sa stavba nachádza uvádza aj žaloba, tento preberá aj znalkyňa. V každom prípade, keby sa riadil výrokom rozsudku okresného súdu, tento vykonať nemôže, nakoľko prečnievajúci plech vo výške 250 až 300 mm sa na jeho stavbe nenachádza. Pokiaľ okresný súd opisoval rozmery oplechovanej dosky, táto môže mať jedine dĺžku, šírku a hrúbku a nie výšku. Hranice pozemkov je kompetentný ustáliť jedine geodet, alebo znalec z tohto odboru. Podľa platných právnych predpisov a smerníc Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, v obci F. je povolená odchýlka v presnosti geodetického merania 0,4 m, čo je 40 cm, t. j. 400 mm. Pokiaľ múr domu má tvoriť hranicu pozemku, potom plech 4 až 5 cm nemôže prečnievať cez hranicu pozemku, ktorá je určená s odchýlkou 40 cm. (...)

Navrhovatelia v 1/ až 3/ rade sa podanou žalobou podľa ust. § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ako výluční vlastníci parc. č. ... - zastavaná plocha o výmere 324 m², na ktorej sa nachádza rodinný dom súp. č. ..., vedenej na LV č. ... kat. úz. F., (kde navrhovateľka v 1/ rade je spoluvlastníčka polovice a navrhovatelia v 2/ a 3/rade každý po 1/4) a ktorá susedí s parc. č. ... - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 341 m², zastavaná rodinným domom súp. č. ..., vedená na LV č. ..., kat. úz. F., ktorých výlučným vlastníkom je odporca, domáhali ochrany svojho vlastníckeho práva.

V konaní bolo preukázané, že odporca vybudoval prístavbu a vykonal rekonštrukciu rodinného domu F. bez stavebného povolenia po tom, ako nadobudol uvedení nehnuteľnosť na základe kúpnej zmluvy uzavretej v roku 2001. Až po dokončení tejto prístavby a rekonštrukcie podal dňa 26. 02. 2003 žiadosť na obec F. o dodatočné povolenie stavby.

Po zhodnotení výsledkov dokazovania, ktoré vo veci vykonal okresný súd, aj krajský súd mal za preukázané, že odporca zasiahol do vlastníckeho práva navrhovateľov v 1/ až 3/ rade vybudovaním nepovolenej stavby. (...)

Nesprávne okresný súd uviedol výšku tohto presahu cca 250 - 300mm, ktorú výmeru prevzal zo znaleckého posudku Ing. D. V tomto smere krajský súd uznal za dôvodnú námietku

odporcu uvedenú v odvolaní. Samotný navrhovatel'ia uznávali, že táto výmera má byť uvedená v cm a nie v mm.

Odporca je povinný odstrániť časť stavby tak, ako mu to uložil okresný súd, pretože nepochybne zasiahol do vlastníckeho práva navrhovateľov a v prípade, keby nedošlo k odstráneniu tejto časti stavby, vystavoval by sa nebezpečenstvu vzniku škody navrhovateľom.

Keďže okresný súd správne rozhodol, krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil s tým, že uviedol správnu výmeru presahu plechu strechy vo výške „cca 250 - 300 cm“. Ustanovenie § 222 ods. 3 O. s. p, umožňuje odvolaciemu súdu vykonať opravu napadnutého rozhodnutia.»

Podľa názoru ústavného súdu právny názor krajského súdu v danej veci je zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a na zásadné námietky odvolania sťažovateľa zaujal také stanovisko, ktoré ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľné. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné odvolanie sťažovateľa považovať za neodôvodnené a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť.

Krajský súd sa stotožnil s názorom prvostupňového súdu pokiaľ ide o zistenie skutkového stavu a jeho právnej kvalifikácie, aj keď ho doplnil a čiastočne opravil. Z jeho záverov nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty či zmyslu. Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok odvolacieho súdu (§ 211

OSP). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

Skúmaný postup ani rozhodnutie krajského súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. V danom prípade súdy založili svoje rozhodnutie na zistení skutkového stavu aj prostredníctvom súdnej znalkyne, ktorej nezaujatosť nespochybnila žiadna zo sporových strán, takže dôkaz vykonaný týmto spôsobom možno považovať za dostatočne objektívny (aj keď následne krajský súd dodatočne urobil čiastočnú modifikáciu niektorých číselných údajov). Skutočnosť, že sťažovateľ sa so skutkovým a právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu.

Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti viackrát vyslovil (napr. II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05), že právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nezahŕňa v sebe záruku úspechu v konaní. Ak sa konanie pred všeobecným súdom neskončí podľa predstáv účastníka konania, táto okolnosť sama osebe nie je právnym základom pre namietnutie porušenia týchto práv sťažnosťou pred ústavným súdom.

Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal, že rozhodnutím krajského súdu došlo k porušeniu jeho práv zaručených v čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, pretože mal odstrániť časť stavby, ktorá je na jeho pozemku, a tým i v jeho vlastníctve, ústavný súd odmietol aj z dôvodu nedostatku jeho právomoci na jej prerokovanie, pretože ochranu vlastníckemu právu podľa čl. 20 ods. 1 ústavy (aj čl. 1 dodatkového protokolu) pred jeho ohrozením alebo porušením zásadne poskytujú všeobecné súdy v občianskoprávnom konaní (napr. m. m. II. ÚS 41/02).

Ústavný súd vzhľadom na uvedené závery, nepovažoval preto za potrebné zaoberať sa osobitne označenými článkami ústavy a dodatkového protokolu a sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2008